

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
INAUGURALIS
Explicans
Naturam & Phænomena
COMETARUM
Quam
Illuminante Patre Luminum
Ex AUTHORITATE & DECRETO
DOCTISSIMÆ, ACVTISSIMÆQUE
FACULTATIS PHILOSOPHICAE
Pro
DOCTORATU, summisq; in Phi-
losophia honoribus & Privilegiis in Electorali
hac ACADEMIA solenniter con-
sequendis
Publicæ disquisitioni subjiciet
TOBIAS ANDREÆ, Bremensis - Saxo.

Ad diem 11. Septembris ab hora 2. ad 5. pomerid. in Auditorio vetere.

DVIS BVRGI AD RHEVM!

Pis ADRIANI WYNGAERDEN, Academizæ
Bibliopolæ ac Typographi. c/o Icc LIX.

Astron.
70,2

*CELSISSIMO ATQUE IL-
LUSTRISSIMO PRINCIPI AC
DOMINO*

DN. GUILIELMO FRIDERICO
PRINCIPI AC COMITI NASSA-
VIÆ, CATTIMELIBOCI, VIAN-
DÆ, DIETZÆ, SPIGELBERGII &c:
DOMINO IN BEYLSTEIN, FRI-
SSIÆ, GRONINGÆ AC DREN-
THIÆ GUBERNATORI FORTIS-
SIMO, PRUDENTISSIMO,

Domino Suo Clementissimo

Humillimè

*hanc Disputationem suam
Inauguralem*

Offert & Consecrat

*TOBIAS ANDREÆ
Bremensis.*

§. I.

Ta compositi sumus, ut nos quotidiana etiam si admiratione digna sint transeant, contra minimarum quoque rerum, si insolita prodierunt, spectaculum dulce fiat, præclarè & verè magnum illud antiqui seculi ingenium Seneca Quæst. Natural. L.

VII. c. 1. inquit, idque ibidem appositi Cometarum Phænomenis applicat, dicens: Si rarus & insolita figura ignis apparuit nemo non scire quid sit, cupit: & oblitus aliorum de adveniitio querit, ignarus utrum debeat mirari aut timere. Ita est. Timere promiscuè solet omnium mortalium cœtus, cum subito formidabilem hanc facem, quam plerumque instantium ærumnarum præcursorum expertus est, in cœlestibus contabulatis accensam, eamque vagis ac in certis motibus per immensa cœli spatia circumlatam tuetur. Hic tamen timor præ cæteris vulgarem hominum sortem manet, at quos altior regit spiritus, non in nuda admiratione & simplici metu pedem figunt, sed ingenii sui acie principia quibus natales suas cometa debet & in quæ desinat, inquirunt: ortus & occasus modum notant: vias quas insistit observant: diversam ab aliis cœlestium corporum globis faciem advertunt, & ad omnium horum causas & rationes investigandas veritatis avidam mentem coponunt; quamvis non omnes in unum hîc coalescant sensum, nec æquè puro magnalia Dei contemplentur oculo, dum hi in angustum nimis illa contrahunt, alii verò illa nimis crudè & ruditè rimantur & explicant. Nos, quamvis reliqua omnia quæ prævida Natura vel in cœlis supra nos, vel in terræ superficie circa nos, vel in ejus visceribus infra nos, ubique exequitur non minorem admirationem mereti rotundo ore fateamur, hanc tamen materiam, ut nostram aliorumque admirationem quodammodo reprimamus, impræsentiarum eligere placuit. In qua tractanda si quid à trita via recedamus, nec quorumvis de ea Philosophorum sententias, errorēs & deliria enarremus, sed nudè nostram quām de illa foveamus sententiam exponamus rationibus que stabiliamus facile nos apud rerum peritas & generosas mentes veniam impetraturos esse nulli dubitamus.

s. 2. Ut autem præpositam metam felicius attingamus, arribat nobis præ aliis methodus illa ab Aristotele L. l. de Rep. c. 2. tradita, quæ res non ut ortas omnemque suam perfectionem adeptas,

A. 2.

sed

sed tanquam nascentes & orientes contemplamur. Hanc enim omnium accommodatissimam judicamus esse illis, qui ut serio veritatem indagent, non extremam rerum superficiem cum vulpecula & sopicalambere volunt, sed ad intimam illarum naturam penetrare allaborant.

§. 3. Hanc ergo viam ut insistamus, averruncandum nobis prius erit crassum hoc non minùs quām impium præjudicium, quo rūdis antiquitas cœlis cœlestibusque corporibus, nescio quam divinitatem ascripsit, proindeque omnem corruptibilitatem & alterabilitatem tanquam cum Divina natura pugnantem ex eis prescripsit; at adamantinam consistentiam semperque sibi similem, ut immutabilitatis divinæ signum, affinxit. Visus enim imbecillitatem, præcipue quidem rationis acie corrigentes, sed etiam præsentissimo tuborum opticorum subsidio (quibus tanquam scalis altius in cœlum ascendere datur) sublevantes, & inter ejus exercitum primarium ejus ducem, magnum illum mundi oculum Solem, maculis conspersum non solùm esse, sed etiam illas supra ejus faciem circumvehi advertentes, enormem hunc errorem facile deprehendimus, corrigimus & refutamus. Si enim ipse Sol qui lumenare maximum habetur ejusmodi alterationibus non est exemptus, quid est, cur alia omnia cœlestia corpora inalterabilia esse credamus?

§. 4. Tantumque abest ut Solis omniumque syderum, id est, stellarum ex se ipsis lucentium materiam adamantinam esse putemus, ut è contra affirmemus illam omnium subtilissimam, fluidissimam, mobilissimamque existere. Maculas autem (quas in Sole quidem dioptrâ detegimus, at in reliquis syderibus eodem quo in Sole modo oriri posse dubium nobis non est) originem suam debere statuimus crassiori syderum materiae, quæ adjuvante motu illo, intestino quasi, quo materia syderis ob summam suam subtilitatem innumeris modis juxta omnes dimensiones agitatur, conglomeratur & in alias moles concreta motu illo vehementissimo, quo tota materia continuo in gyrum rapitur versus eclipticam exturbatur, non aliter ut videmus spumam liquoris effervescentis versus aheni labra expui.

§. 5. Atque ex his porrò facile demonstratum daremus quan-

tum

rum fallantur illi, qui cœlestibus orbibus crystallinam duritiam pel- luciditatemque ascribunt, contraque probaremus sydera non minore rapacitate materiam sibi adjacentem quam seipsa circumrapere; (unde etiam cœlum nobis ab eo quod ita circumvertatur vortex appellabitur) sed ut brevitati studeamus, hoc I. tanquam ex firmissimis principiis iam probatum supponamus. II. quod cujusvis vorticis materia ex globulis exacte rotundis, quos materia syderum materiae similis interfluit, conflata sit. Ac III. quod non omnes hi globuli, eadem magnitudine, nec eadem celeritate sint praediti, sed quod illi qui syderibus proximi sunt minores sint & celerius moveantur illis, qui paulo magis ab illo distant, idque usque ad certum terminum, ultra quem superioribus celerius moveantur, & quantum ad magnitudinem inter se sint æquales.

§. 6. Sed jam quantum ad ipsos vortices, I. Quia tamen sunt vortices quod sunt sydera (ut ex §. 5. pos. 1. colligitur) manifestum est nullum vorticem in infinitum excurrere posse; non minus enim ab objectis aliis vorticibus impeditur, ac fluvius ab injectis aggeribus intercipitur, ne ulterius in illa loca, ad quæ suum cursum direxit se diffundat. Cumque ratio persuadeat sydera una esse aliis majora, patet. II. Illorum vortices etiam inter se magnitudine differre. Et III. cum impossibile sit, ut se duo vortices in polis suis contingant (in unum enim confluenter) sed semper pars unius circumpolaris opposita esse debeat parti alterius circa eclipticam, eoque fortius vel minus fortiter in se invicem inpingant, quo eclipticæ illorum sibi magis minus ut oppositæ sunt aut correspondent, per se evidens est vortices inter se alium atque alium situm habere. Atque ex his facilimo negotio evidentissime colligi potest, quod vortices nullo modo exacte circulares esse possint (uti multi volunt) sed varias inflexiones variosque sinus habeant:

§. 7. Nec tamen ex demonstrata vorticem inæqualitate hoc periculum metuendum erit, quod si vortex minor in medio majorum sit collocatus, ipse statim unâ cum sydere suo destruatur. Vis enim syderis, qua vorticem circumrapit, quandiu vivida adhuc est, sufficiens erit ut limites sui vorticis ab occurso aliorum inviolatos conservet, præsertim quandiu materia unius vorticis objectu vicinorum impeditur ne se nimis versus hunc diffundat.

A 3

§. 8. Imo

§. 8. Imò fieri potest , ut quanquam hæc vis syderis ob con-
ceptas jam maculas (uti statim dicemus) fracta sit, vortex tamen ejus
non possit ab aliis everti. Numirum si vortices vicini , qui undiqua-
que huic circumstant , tam æqualibus inter se collidant viribus , ut
sibi mutuo sufflaminent conatum illum , quo communem hanc quasi
prædam totam sibi vendicarent . Non aliter ut minorum gentium
Domini , quorum ditio majorum regnorum confiniis concentrata
est , illam sibi , si non intactam saltem non ablatam , tamdiu retinere
possunt , quandiu vicini Principes adhuc de illa tam æquali Marte
pugnant , ut impetus , quem unus in eam facere conatur statim ab aliis
frustretur.

§. 9. Sed facile utraque hæc causa , quæ vorticis cujusdam
everisionem avertit , tolli potest . Quantum enim ad ipsum sydus ,
jam de eo §. 4. dictum est , quod etiam si ejus materia subtilissima ,
mobilissimaque existat , attamen omni ex parte homogenea non sit .
Ac proinde ejus particulæ majores figuræque irregulares habentes ,
quia non possunt in celerrimam istam subtilissimæ materiæ agitatio-
nem consentire , versus exteriora projectæ & maximè versus ecli-
pticam , ubi in moles satis magnas , quas maculas vocamus , saepe con-
crescentes , necessariò vim syderis imminuunt .

§. 10. Hæc enim vis syderis in eo consistit , quod materia sua
versus eclipticam sese diffundens , totum sydus adjacentemque suum
vortex secum in gyrum rapiat . Quare dum maculis exterior sy-
deris facies tegi incipit , illa in macularum interiores partes impulsa
magnum partem repulsam patitur , atque sic nec ita unitis viribus ,
nec immediatè ubique in vortex agens , vis illa qua ipsum circum-
agit multum frustrari debet , ut idcirco illum non tam fortiter sicut
ante in gyrum circumrapere possit . Hincque facile colligitur , quod
nisi maculae istæ citò à sydere comminuantur atque absorbeantur
piures pluresque generari debeant , quæ sibi invicem unitæ vim sy-
deris magis magisque consument . Cumque demonstrari possit lu-
cis naturam in sola hac vi syderis consistere , quis non videt tale sy-
dus lucem vel nullam vel exiguum ex se emittere posse ?

§. 11. Dum vero hæc vis syderis ita carpitur , necessum est ut
etiam vortex ejus imminquatur , quia ob debiliorē motum non suf-
ficiet

ficiet imminentem vim vicinorum prout ante resistere, atque ita illis magis magisque cedere, hoc est, de suo quid concedere debet. Quare nisi vortices alii circumstantes sibi invicem impedimento sint (ut §. 8. explicatum) unus vel plures illorum, quibus ita oppositus est, ut in illorum activitatis sphæram directius incurrat, brevissime illum subigent & secum abripiant. Sicuti videmus moles, quæ rapidorum fluminum cursui directius objectæ sunt, plus ab illis concuti, immiaui & citius destrui, quam illæ, quas solum à latere stringunt. Neque hoc in casu opus est, ut sydus ipsum multos maculatum cortices prius concipiatur, sed si ita vortex situs sit ut minus impedimentum vicinorum suorum cursui offerat, paulatim quidem & lentè consumetur, sed interim sydus pluribus & densioribus maculis circumvallabitur.

§. 12. Possuntque hæ maculæ ita accumulatori, ut totius vorticis materia syderis viribus magis magisque imminutis in vicinos migreret, qui ex nova accedente materia eoque augeri possunt, ut quidem hoc sydus attingere queant, non tamen illud secum abducere, quamdiu adhuc vicini vortices sunt æquales. Quia enim sibi invicem æqualiter resistunt, sydus hoc ab illis in æquilibrio necessariò teneri debet. Neque credo quendam in ipso sydere impetuū ullum conatumque ex interno, nescio quo, principio ortum concipere posse, quo sua sponte in hunc magis quam in aliud descendat.

§. 13. At quia summo rerum Moderatori placuit, ut nihil in tota hac mundi machina in perpetuo æquilibrio stare possit, quam primùm ex his vicinis, unus alios potentia & magnitudine vincet, ut se se latius diffundat quam alii, tunc ille hoc totum sydus corripiens, illud non amplius ut corpus fluidum & lucidum, sed ut durum operatumque globum secum abducet.

§. 14. Et si tum hoc sydus soliditate suarum macularum impetum vorticis, qui illud conatur circumducere, in tantum frustretur, ut, quainvis à recta illa linea, quam naturaliter describere debetet quodammodo deturbetur, non tamen cum vortice circumgyrato recogatur, sed solum pro diversitate soliditatis macularum & materia vorticis, ut etiam quodammodo pro circumstantium vorticis situ & pendente illinc impressione, à centro plus minus rejiciatur, ac interim

interim motum suum, quo viam rectissimam affectat, quantum in se est continuet, magnam vorticis partem citò transire debet, donec illum in superficie sua quasi perterebrans ex illo in alium atque alium abeat.

§. 15. Atque iam concludimus, quod tale sydus quod tam densis multisque maculis circumvallatum est, ut vortice & luce propria amissis aliena luce fulgere & ab alio vertice abreptum ex illo in alios divagari debeat, COMETA vocetur.

§. 16. Productus hoc modo cometa non statim se nobis exhibet, sed tum demum cum in vorticem Solis in quo punctum illud quod inhabitamus quiescens circumfertur, descendit. Tum oculos mentesque nostras ferire, omnium vultus ad cœlos vertere, populos ad spectaculum convocare, plebemque vanâ superstitione turgidam magno timore percutere potest. Quia enim de suo clarus non est, sed tantum ad nos mutuatitum lumen reverberat, si extra hoc nostrum cælum vagetur minus efficax illud lumen est, quam ut visum nostrum afficiat; quippe corpora aliena luce solum conspicua nisi sub angulo satis magno videantur, visum nostrum effugiunt. Hic autem angulus ob nimiam reliquorum vorticium distantiam nimis coarctatus existit.

§. 17. Liqueat autem ex his, quam crassio præjudicio illi adhuc sint occæcati, qui sibi persuadent cometam tum demum generari cum nobis apparet, & in nihilum vel in principia sua dissolvi cum disparet.

§. 18. Neque tamen sub primo introitu, cum adhuc primos vorticis nostri gyros secat obtutui nostro se manifestat. Cujus ratio quamvis multiplex esse possit, attamen ut illam quæ absque profundiore philosophiæ cognitione, schematisque delineatione facile concipi possit, afferamus, imaginari nos facile posse dicimus, quod Cometa corpus adeò vastum & solidum (ut ex antedictis per se patet) à celeriore motu, quem vortices in suis extremitatibus possident (juxta posit. 3.) in nostrum ejectus, copiosam vorticis illius quem deserit materiam in nostrum necessariò secum abripiat. Non aliter ut videmus naves satis magnas decursu fluminis vel vento multum concitatas, dum ex uno fluvio in alium celerrimè descendunt & utriusque

commu-

communes limites perfringunt, magnam partem aquæ ante se propellere & post se trahere.

§. 19. Qua materia cùm in principio sui introitûs cinctus sit, à nobis videri non poterit, quia Solis radii in superficie convexa hujus materiæ maximam partem refringuntur, atque sic pauciores radii ad cometam pertingunt, qui ab eo reflexi nimis debiles sunt, quâm ut visum nostrum moyere possint. Sed cùm altius in vorticem nostrum descendit magis magisque ab ea materia liberatur, atque tum sufficientes radios à Sole accipiens bene à nobis cerni potest.

§. 20. Non autem mirabimur si observemus lineam illam, quam Cometa suo motu describit, variè incurvari. Hoc enim diversimodè in unoquoque vortice fieri posse facile concipiems, si modò ex prioribus nobis in mentem revocemus: vortices diversimode circumgyrare, situsqüe diversos habere, materiam verò illorum ubique nec æquè magnam esse, nec etiam æquè celeriter moveri. Pro diversa enim circumgyratione ad hanc vel illam vorticis plagam determinabitur. Et ob diversum vorticem situm, prout prope eclipticam magis minusve intrabit, aliter movebitur. Celerius etiam vel tardius, obliquè magis vel minus, prout inter alios atque alios vorticis globulos versatur, qui eum à recta via deflectent.

§. 21. Et quamvis partes circumpolares ad cometam recipiendum aptiores esse videantur, quia ibi minor resistentia est, nihilominus tamen si cometa veniat ex loco, qui magis respondeat partibus eclipticæ viciniis, ibi quoque intrabit ob majorem impetum, quem in extremitatibus vorticem accepit.

§. 22. Neque etiam mirum nobis amplius erit, quòd Cometa tam subito sese oculis nostris subducat, ita ut vix per paucos menses aut dies etiam, à nobis conspiciatur. Quippe candem ferè celeritatem, quam in extremitatibus vorticem acquisivit retinet, atque idcirco, quo vaftior & solidior est, eo rectius, hoc est, citius suum circulum absolvit. Et ob id vix unquam aut nunquam integrum vorticis nostri hemisphæriū percurrisse visus fuit, sed sæpe multò minus; Proindeque non mirum quod propter viæ brevitatem paucos solum menses in cœlo apparere possit.

§. 23. Nec denique est quod quis admiretur Cometam quam-

B

vis

vis eandem magnitudinem semper habeat, eandemque ferè motus celeritatem retineat, initio tamen suæ apparitionis solere non solum majorem sed & velociorē se ostendere, sub finem verò gradatim minorem & tardiorē apparere, & in medio maximum & celerissimum. Priusquam enim cometa se liberet à materia illa, quam ex alio vortice secum adyexit (sicut §. 18. probatum) ut conspici possit, satis alte jam vorticem nostrum ingressus est, atque idcirco ob majorem propinquitatem majoretiam & celerior apparebit, quām circa finem motus, quum è vortice nostro exit. Cūm autem circa medium est, linea quæ ab oculo spectatoris ad cometam duci potest brevissima est, quare tum sub maximo angulo visus, maximus apparet motusque ejus maximè observabilis est; posthoc autem dum recedit, linea illa major majorque fit, indeque Cometa minor, minorque, ut & tardior conspicitur.

§. 24. Restat adhuc phænomenon illud caudæ sive cometæ, quam se variis ostendere formis historiarum monumenta tradunt, quæque cùm præ aliis oculos nostros incurrat nomen Cometæ dedit, quamvis potiore jure Planeta vocandus fuisset. Hujus quidem causa aliqua ex jam dictis reddi posset, at quia non satis accuratè explicari, nec percipi potest absque adjecto scheme & quibusdam ex dioptrica præmissis, sufficiat verbulo indicâsse & Lectorem veritatis avidum ad ipsum Philosophum, tanquam ad fontem ex quo hæc nostra deduximus, ablegâsse.

§. 25. Pendet autem hoc phænomenon ex inæqualitate illa globulorum (de qua §. 5. pos. III.) & quod terminus ille à quo globuli minores minoresque evadunt, non ut perfectus circulus, sed ut sphæroides sit concipiendus, unde varia radiorum refractio & dispersio resultare debet. Atque idcirco si terra talcm situm in suo orbe obtineat, ut cometa plures radios perpendiculares ad illam mittat, spectator mediantibus hisce radiis corpus cometæ bene videbit, ac per alios in omnes partes refractos, circumspersam ipsi cometam certnet, quæ tum rosa vocatur.

§. 26. Et si terra ita posita sit, ut non adeò perpendiculariter accipiat radios, per directas quidem cometæ corpus, at per refractos coma videbitur, illaque pro diversæ terræ situ vel præcedet mane vel

vesperī

vesperi sequetur. Si autem Sol se inter cometam & terram ponat, ipsum quidem cometæ corpus invisibile erit, sed coma ejus vel manè vel vespri conspicienda erit, igne & que trabis faciem ostendet. Quod vero coma jam recta, jam incurvata, jam latior, jam angustior, lucidiorve appareat, incurvatio illa sphæroidis efficit.

§. 27. Huc usque ergo paucis & rudi Minerva hac doctrina pertractata pedem h̄ic figimus. Deo Patri lumen sit laus & gloria. Amen.

COROLLARIA EX QUAVIS PHILOSOPHIÆ PARTE.

Ex Matheſi.

1. *Consultius esse videtur, ut Matheſis ante Logicam juvenibus tradatur.*
2. *Nullum enim ingenium est, quod non illam melius capere possit, quam disciplinas alias.*
3. *Circulus Mathematicus & sim: concipi potest, non pingi.*
4. *Quadratura circuli non videtur esse possibilis.*
5. *Ex definitione figuræ constat, quod si mundus infinitus sit figuram non habeat.*
6. *Mathematicè loquendo duo corpora in superficie terræ perpendiculariter erecta, non sunt inter se parallela.*
7. *Lunæ montes terrenis altiores esse Mathematicè demonstrari potest.*

Ex Metaphysica.

1. *Absque mentis nostræ clara ac distincta cognitione,*

B. 2

nil

nil egregii in aliis scientiis præstari potest.

2. Sine hac, nec Dei, nec corporum existentia certa est.

3. Haberi verò talis non potest, nisi generalis præjudiciorum abdicatio per dubitationem præcedat.

4. Quod qui non admittit, vel magna in scitiæ, vel præjudicij reum se facit.

5. Mentis essentia in cogitatione consistit, definiturq; quòd sit; substantia cogitans, id est, intellectu & voluntate, imaginatione et iam & sensu prædicta.

6. Imaginari tamen absque corporis concursu non potest, nec etiam imaginatione se ipsam aut aliam quamcumque mentem percipere.

7. Deum innata idea probat.

8. Mente mortale esse vel fieri posse, implicat.

9. Mentes angelicæ contemplationis Philosophicæ non sunt, ideoque frivolè de eis disputant Scholastici.

10. In Ontosophia doctrina de essentia merito præmittitur illi de existentia, quia non possumus scire quòd res sit, nisi rude saltem priùs cognoscamus quid sit.

11. Terminorum in Metaphysicis & Logicis redundantia & obscuritas multum obfuit veritatis investigationi.

Ex Logica.

1. Logica hucusque in Scholis tradita, non tam prod. est ad ea, quæ ignoramus investiganda, quàm ad ea, quæ jam scimus aliis exponenda: veletiam, ut ars Lullii, ad copiose & sine judicio de iis, quæ nescimus, garriendum.

2. A Junioribus inutiliter, nec absque veritatis præjudicio addiscitur.

3. Diff.

3. Difficillimum enim est exiguum illud bonū quod continet ex inutilium & noxiorum farragine secernere.

4. Vera & optima Logicæ regula est : nil admitte tanquam verum , nisi quod evidenter verum esse cognoveris.

Ex Physica.

1. Locoformarum substantialium ; materiæ primæ ; qualitatum occultarum , aut illarum , quæ non in certa figura certoque motu consistunt ; appetitus corporum ; naturarum ; vacui præsentis aut possibilis ejusque fugæ , similiumque figmentorum , nos in Physica solam materiam & ejus motum pro principiis assumimus , atque ex his omnianaturæ phænomena posse explicari nulli dubitamus .

2. Materiæ essentia in triplici solum extensione consistit.

3. Motus nil aliud est , quam translatio unius corporis ex immediata vicinia horum corporum , & quæ tanquam quiescentia spectantur in immediatam viciniam aliorum .

4. Materiam qui clarè & distinctè percepit , satis intelligit possibilitatem vacui aut plurimorum mundorum implicare .

5. Motum qui rectè percepit , non dicet terram moveri . Atque ideo nullus hactenus ante Cartesium fuit , qui terræ omnem motum verius quam Tycho , & curiosius quam Copernicus detraxit .

6. Tria solum sunt mundi aspectabilis elementa .

7. Sol flamma dici potest vel non .

8. E planetarum numero illum removemus , & terram ejus loco reponimus , eruntque adhuc tredecim .

9. Lunæ lumen secundarium à terra est.
10. In plenilunio multò minus illuminatur quàm in novilunio.
11. Venus omnes illas phases habet, quas luna.
12. Sydera Medicea circa Jovem circulantur, quod de Saturninis comitibus tam planum non est.
13. Terra nostra circa Solem delata, vi gravitatis (quæ terræ qualitas non est, sed actio extrinseca) immota tenetur: Et hac vistando Vesta vocari potest.
14. De magnetis natura participat.
15. Magnetis vires occultæ amplius non sunt.
16. Omnium in mundo admirabilium summè admirabile est homo, cuius mens à Deo creatur, corpus vero ex utriusque parentis semine per certas naturæ leges, & non ab anima infantis, formatur.
17. Mens est quæ videt, audit &c.

Ex Philosophia Practica.

1. Virtutes, vitia, & affectus non cadunt nisi in rem intelligentem.
2. Sæpius vitia pro virtutibus habentur.
3. Veræ virtutes à recti cognitione oriuntur.
4. Virtutis essentia in mediocritate non consistit.
5. Verè Poëta:

*Fortis est qui se quàm qui fortissima vincit
Mænia - - - - -*

6. Et proverbium: Omnis sanguis concolor, sola virtus nos distinguit.
7. Cælibatus sanctimoniae testimonium non est.

8. Obe-

8. *Obedientia, quam liberi parentibus debent, non obligatoe ad omnia.*

9. *Matris circa infantulum cura, seu eum in utero gestet, seu enixa fuerit, exquisitissima esse debet.*

10. *Leges Deo-naturæque repugnantes de nibilo sunt.*

11. *Princeps omnibus legibus solutus non est.*

12. *Nemo ex suspicione ad mortem damnandus.*

13. *Non potest judex ex eo quod puella lac in mammis conceperit certò judicare illam stuprum passam esse, nisi partus sequatur.*

FINIS.

24.09.81

570